

Kendelse

afsagt den 23. maj 2017

Sag nr. 17-70-01088/2

[Patient A]

mod

TV 2 | Danmark A/S

[Patient A] har klaget til Pressenævnet over udsendelsen ”Snyd eller borrelia” bragt på TV 2 den 29. september 2016, idet hun mener, god presseskik er tilsidesat.

[Patient A] har klaget over, at TV 2 ikke overholdt en aftale om indholdet af udsendelsen, selvom det var en betingelse for hendes medvirken.

Sagen er behandlet sammen med sag nr. 17-70-01070, [Klinikken] og [Læge 1] mod TV 2, der også vedrører en klage over udsendelsen ”Snyd eller borrelia”. For så vidt angår klagens rettidighed henvises til Pressenævnets kendelse af 27. februar 2017 i sag nr. 17-70-01088/1.

1 Sagsfremstilling

TV 2 bragte den 29. september 2016 kl. 20.00 udsendelsen ”Snyd eller borrelia”. I udsendelsen medvirker blandt andet tre patienter, [Patient A], [Patient B] på vegne af sin datter og [Patient C]. De tre personer var alle blevet behandlet for borrelia i Tyskland. [Patient A] og [Patient C]s er testet hos [Klinikken]. [Patient A] oplyser, at behandlingen hos klinikken har kostet ca. 30-35.000 kroner, mens [Patient C]s behandling har kostet ca. 150.000 kr.

”[Tidskode 02.15]

Speak: De [flåter] findes overalt i den danske natur. Og antallet af flåter er steget markant de seneste årtier. Mange af flåterne bærer på bakterien borrelia, der kan gøre os syge.

Studievært (klip fra TV 2 Nyhederne): Bestanden her i landet af farlige skovflåter er ekstra stor i år.

Studievært (klip fra en anden udsendelse af TV 2 Nyhederne): Hvert år bliver tusindvis af danskere bidt af skovflåter, og godt 150 af de danskere får efterfølgende konstateret den alvorlige følgesygdom borrelia.

Studievært (klip fra en tredje udsendelse af TV 2 Nyhederne): Som i værste fald breder sig til blodbanen og nervesystemet og kan give lammelser.

Speak: Heldigvis er alvorlig følgesygdom som følge af et flåtbid sjældent, men senere år er hundredvis af syge danskere blevet overbevist om, at deres lidelser skyldes borrelia. Denne mistanke har de fået bekræftet af læger. Ikke deres danske læger, men private læger i udlandet.”

I udsendelsen får TV 2 testet fem medarbejdere hos de to tyske privatklinikker, som tilbyder diagnosticering og behandling af borreliose. Testpersonerne får alle at vide, at deres prøver er positive for borreliabakterien. Testpersonernes blod blev testet, og personerne fortalte lægerne om opdigtede symptomer, der kunne være forårsaget af infektion med borreliabakterien.

En dansk overlæge og en professor i infektionsmedicin forholdt sig kritisk over for de tyske klinikkers diagnosticering, herunder til den videnskabelige dokumentation bagved den anvendte test, EliSpot-testen. Af billedsiden til følgende klip vises der billeder af [Patient A] i et fly. Af udsendelsen fremgår:

”[Patient A] [...] Så falder jeg. Fuldstændigt. Det ene ben, det kommer bare ikke med. Jeg prøver så på at komme op. Jeg kunne slet ikke komme op. De siger så til mig inde på sygehuset, at jeg skal have nogle undersøgelser. Og så skulle vi se, hvad de undersøgelser viste. Så siger de til mig: [Patient A], der er noget, vi skal fortælle dig. Du har en sygdom, der hedder ALS [*amyotrofisk lateral sklerose, Pressenævnet*]. Og inden kort tid dér vil jeg være i en respirator. Jamen, hvor lang tid er kort tid? Er det ti år, du mener? Det mener jeg ikke, siger hun så til mig. Så siger jeg til hende, jamen, hvad mener du? Lad os være heldige, hvis du når din datters to års fødselsdag. Og først, da jeg kom hjem, tænker jeg: Det her, det kan ikke passe. Det kan bare ikke passe. Jeg er lige blevet mor til [Datteren]. Mit liv er lige startet som mor. Det her, det får de ikke lov at bestemme. Fordi jeg skal leve.

Speak: Siden [Patient A] fik ALS-diagnosen i oktober 2015, er hun måned for måned blevet gradvist svagere.

[Patient A]: Men alligevel så blev jeg ved med at tænke: Det her, det er ikke ALS, og så læste jeg faktisk, at der var én inde på nettet, der sagde, at hun havde haft det som mig. Og jeg ser andre, der havde været dernede. Så tænkte jeg, at så må der jo være noget om det. Så må jeg jo prøve det her.

Speak: Ligesom hundredvis af andre danskere har [Patient A] fået sit blod analyseret af et privat, tysk laboratorium.

[Patient A]: Og så ringede hun jo så til mig, og så sagde hun: ”Ved du hvad, den er positiv borrelia, og der er også en masse andre infektioner”. Og så siger hun: ”Du er nødt til at komme herved, så vi kan få dig i behandling med nogle piller hurtigst muligt.”

Speak (mens der vises billeder af [Patient A], som er på vej ind i et fly): Derfor er [Patient A] på vej til udlandet for at få hjælp. Hun har for længst mistet troen på de danske læger, der er sikre på, at hun er dødeligt syg.

[...]

[Patient A]: Den har nok kostet en 30-35.000 indtil videre.

Journalist: Hvad kommer vi op på, før du er rask?

[Patient A]: Det ved jeg ikke. Mange, mange, mange penge.

[...]

[Tidskode 13.35]

[Patient A]: Jeg mener, at det skulle Danmark have gjort noget ved.

Anette Torvin Møller, overlæge i neurologi på Aarhus Universitetshospital og [Patient A]s danske læge: Det skulle Danmark have gjort noget ved?

[Patient A]: Ja, det mener jeg, altså, en ganske almindelig infektion, det burde i da have kunnet finde ud af.

Speak: [Patient A]s danske ALS-læge er Anette Torvin Møller.

Anette Torvin Møller, henvendt til [Patient A]: Den metode, de bruger dernede, den er jo ikke videnskabeligt dokumenteret. Vi bruger jo den, der er internationalt anerkendt herhjemme. Det har vi snakket om.

[Patient A]: Det ved jeg godt. Men jeg føler bare, at mennesker dør på stribe, fordi vi ikke har de rigtige tests indført i Danmark. Og det er min mening.

Anette Torvin Møller: Og det ved jeg godt. Og det har vi snakket om før. Og jeg kan ikke rigtig ændre din mening. Men jeg kan høre på dig, og det er det, vi gør.

Speak: Anette Torvin Møller er leder af det hold af læger og sygeplejersker, som behandler ALS-patienter på Aarhus Universitetshospital.

Anette Torvin Møller, henvendt til interviewer: Den gennemsnitlige levetid er tre år. Der er nogen, der ikke lever så længe. Der er nogen, der lever markant længere.

[Patient A] bliver ikke rask. Hun har en ALS. Vi kan ikke helbrede den.”

Der vises privatoptagelser, hvor [Patient A] ses ligge i en hospitalsseng, mens hun fortæller:

”[Patient A]: Jeg er så indlagt på sygehuset og rigtig, rigtig træt og har grædt det meste af dagen i dag. De siger jo så, at jeg stadigvæk har ALS, og de mener stadigvæk, at der ikke er noget at gøre. Men jeg satser stadigvæk på Tyskland. Og jeg satser på, at jeg nok skal blive rask igen. Selvfølgelig bliver jeg rask. Jeg skal se lillepigen vokse op.”

Herefter klippes til et interview fortaget hjemme hos [Patient A]:

”*Journalist henvendt til [Patient A]:* Har den tyske klinik sagt, at de kan helbrede dig?

[Patient A]: Det siger de. Fordi jeg ringede forleden dag, og dér var jeg faktisk rigtig ked af det. Jeg var bange for, at jeg døde, siger jeg så til hende. Så siger hun så, at jeg skulle tage det roligt, siger hun til mig, fordi vi har jo fundet det, vi leder efter. Altså det, vi håbede på, var i dine blodprøver, er jo i dine blodprøver, så vi har en plan for dig, siger hun. Så jeg er jo spændt på, hvad de siger, når vi kommer derned. Så siger hun tag det nu roligt, du skal nok overleve, siger hun.

[...]

Anette Torvin Møller: Man kan godt forstå de her patienter, når man ser [Patient A]. Hvor frustreret man bliver. Hvor bange man er. Og hvordan man prøver hvad som helst for at blive rask igen. For ikke at dø fra sine børn, fra sin familie.

Speak: [Patient A]s situation er ifølge danske læger ikke enestående. Hvert år får mindst ti danske ALS-patienter at vide af private læger i udlandet, at deres reelle sygdom ikke er ALS, men i stedet skyldes borrelia.

Anette Torvin Møller: Jeg håber, de tror på, hvad de gør dernede. Fordi, hvis de ikke tror på det, så vil det jo være uetisk at stille dem sådan noget i udsigt.

[...]

[Tidskode 28.57]

Speak: Vi har nu fået testet fem personer på private laboratorier i Tyskland. Og alle fem raske personer ender altså med at få diagnosen borrelia fra de tyske privatlæger. Inden vi beder om svar fra de tyske læger, tager vi tilbage til de tre danske patienter.”

Der veksles herefter mellem klip fra interviews med de tre medvirkende patienter:

”[...]

[*Patient A*]: De havde jo sagt, at jeg ville få det lidt værre. Og det føler jeg også, at jeg har fået det lidt værre på nogle punkter. På andre punkter bedre.

[...]

Speak: Vi fremlægger resultaterne af vores forsøg med at få testet vores raske kollegaer hos de tyske privatlæger.

[...]

Journalist, henvendt til [Patient C]: Vores fem helt raske kollegaer har ligesom dig fået at vide, at de har en borrelia eller en borrelialignende infektion, som skal behandles.

[...]

[*Patient A*]: Så må de [TV 2s testpersoner] jo hellere gøre noget ved det. Så kan det jo være, de har det så. Ellers så bliver de jo syge lige pludselig.

Journalist [Journalisten]: Vi har fået dem undersøgt på Statens Serum Institut.

[*Patient A*]: Det er jeg ligeglad med.

[*Journalisten*]: Og de føler sig raske.

[*Patient A*]: Det er jeg også ligeglad med.

[...]

[*Journalisten*], henvendt til [*Patient A*]'s veninde, [*Person A*], som er til stede under interviewet: Hvad tænker du, [*Patient A*]?

[*Person A*], veninde: Jeg tænker, at der foregår noget mystisk. Det dér kan ikke lade sig gøre.

[*Patient A*]: Jeg tror stadigvæk på det.

[*Person A*]: Det kan ikke lade sig gøre. Det er en pengemaskine.

[*Patient A*]: Ja, så får vi se, om jeg bliver rask. Jeg tror stadigvæk meget på det.

[*Person A*], henvendt til [*Patient A*]: Jeg krydser fingre for det. Og jeg håber på, at du har ret. Men det dér, det kan ikke lade sig gøre.

[...]

[*Journalisten*]: De ting, jeg fortæller dig, får de dig til at genoverveje den behandling i Tyskland. Altså, om du vil fortsætte?

[Patient A]: Jeg vil fortsætte. Jeg tror på det. Fuldt ud. Af hele mit hjerte så tror jeg på det.

[...]

[Tidskode 47.07 Der vises optagelser af [Patient A] i hjemlige omgivelser. Af skærmbilledet fremgår teksten:]

[Patient A] tager stadig den medicin, lægerne fra [Klinikken] har anbefalet. Hun samler nu penge ind til yderligere behandling i udlandet.”

Omtale på tv2.dk

Den 29. september 2016 kl. 20.39 bragte tv2.dk artiklen ”Sådan har de medvirkende fra ’Snyd eller borrelia’ det i dag”.

”De medvirkende i dokumentaren ’Snyd eller borrelia’ har i dag meget forskellige oplevelser af diagnoserne og behandlingen hos de tyske privatlæger.”

Om [Patient A] fremgik følgende:

”[Patient A] er af danske læger erklæret uhelbredeligt syg af den aggressive lidelse ALS. [Patient A] ønsker at fortsætte med behandlingen i Tyskland.

Efter at have set programmet, har du så ændret opfattelse af den borrelia-diagnose, du har fået stillet af tyske læger?

- Nej, aldrig i livet. Jeg ved, at de danske eksperter tager fejl. Og da jeg tror på den tyske [Klinikken], synes jeg ikke, at TV 2 tegner et fair billede af klinikens ekspertise.

Hvordan har du det i dag?

- Siden jeg begyndte på den tyske penicillin-kur, føler jeg, at det er gået fremad sammen med den træning, jeg fik i sommer i Spanien (se foto ovenfor i artiklen). Men nu – hvor jeg sidder meget stille i min lejlighed igen – så føler jeg, at mine muskler svækkes.

Hvad mener du, er den bedste behandling for dig – og hvad er dine planer fremover?

- At jeg forsætter med [Klinikken] i Tyskland og den medicin, klinikken har givet mig. Jeg håber, at Horsens Kommune vil bakke mig op i, at jeg får noget mere svømme- og fysisk træning. Jeg var i Spanien for en måned siden, hvor en god ven var med for at træne mig – det havde jeg meget glæde af, og jeg synes også, at jeg kan mærke, at mine muskler blev styrket dernede, hvilket ikke ville have været tilfældet, hvis jeg havde ALS. Så jeg tror stadig, at jeg er syg af borrelia og ikke af ALS.

Hvad gør du for at skaffe penge til videre behandling?

- Jeg har en Caremaker, som er en indsamling på internettet, og den ligger også på Facebook. Og jeg håber naturligvis og er faktisk afhængig af, at nogen derude vil hjælpe mig økonomisk, så jeg kan få den behandling, der gør, at jeg kan komme op at gå igen. For jeg er skidetræt af at sidde i den her kørestol.

Hvordan klarer du samværet med din datter?

- Min mor kommer og hjælper mig hver dag fra kl. 15.30 til kl. 20 om aftenen. Så jeg er meget glad for den hjælp, hun yder mig og [Datteren] ([Patient A]s datter, red.). Uden min mor ville det slet ikke kunne lade sig gøre, når man har det, som jeg har det, siger [Patient A].”

På et billede ses [Patient A] stå i en swimmingpool sammen med to hjælpere. Billedteksten lyder:

”[Patient A] fra TV 2-dokumentaren 'Snyd eller borrelia' er overbevist om, at hun er blevet invalideret af borrelia og ikke af den meget aggressive muskelsvindssygdom, ALS. På billedet er [Patient A] under en træning i Spanien i sommeren 2016.”

[Patient A] klagede den 27. oktober 2016 til TV 2 over udsendelsen. TV 2 afviste klagen den 18. november 2016. Klagen er modtaget i Pressenævnet den 15. februar 2017.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Patient A]s synspunkter

Aftale om udsendelsens indhold – samtykke

[Patient A] har anført, at hun af TV 2 blev lovet, at udsendelsen skulle sætte fokus på nogle ting, der ikke fremgik af den endelige udsendelse. Hun accepterede derfor at medvirke i udsendelsen på et urigtigt grundlag.

[Patient A] har anført, at hun blev kontaktet af TV 2, der søgte cases til et program, der ville sætte fokus på borrelia-problematikken i Danmark, herunder på hvorfor mange danskere søgte til udlandet for at få behandling. I Danmark havde hun forinden fået stillet diagnosen ALS og fået at vide, at hun sandsynligvis ikke ville leve længe nok til at se sin datter vokse op. Hun var chokeret over manglen på progressive tiltag i det danske sundhedsvæsen, ikke mindst taget i betragtning af, at hun i udlandet var blevet testet positiv for borrelia.

[Patient A] overvejede nøje, om hun havde kræfter og ressourcer til at deltage i udsendelsen. Hun sagde ja til at medvirke og gav TV 2 adgang til hendes liv og hendes danske læger, idet hun havde en klar aftale med TV 2 om, at udsendelsen ville sætte fokus på problemerne omkring udredning af borrelia i Danmark og vise de konsekvenser, der fulgte med den manglende indsigt og behandling. Ifølge [Patient A] lovede TV 2 samtidig, at der også ville komme fokus på de manglende hjælpeinitiativer fra det danske system i forhold til hende og hendes datter. Hun var utilfreds med, at de danske myndigheder ikke kunne give hende optimal hjælp til at passe sin nyfødte datter. Hun blev derfor glad, da hun blev kontaktet af TV 2, som udviste stor empati i forhold til hendes situation.

[Patient A] har anført, at hun aldrig blev informeret om, at TV 2 havde til hensigt at undersøge og udstille de udenlandske borrelia-klinikker eller fremstille det danske sundhedsvæsen som sandhedsvidne. I udsendelsen udstilles danske patienter, der tager til udlandet, som naive og hjælpeløse. [Patient A] har afvist, at TV 2 i begyndelsen af programmets researchfase oplyste, at de ikke havde lagt sig endeligt fast på programmets vinkling. Hvis hun havde

vidst, hvad hun gik ind til, ville hun have sagt nej til at medvirke. Udsendelsens vinkling går mod hendes egen oplevelse, og udsendelsen har forværret den i forvejen svære situation for borrelia-patienter i Danmark.

[Patient A] har anført, at det sagtens kan være, at TV 2 under optagelser i juni 2016 oplyste, at deres fem testpersoner alle var blevet testet positive for borrelia af de tyske klinikker. Hun er imidlertid ikke bekendt med, hvordan medier arbejder og blev først klar over, at programmets præmis ikke var den, hun regnede med, da hun ca. to uger inden udsendelsens offentliggørelse fik vist de optagelser, som TV 2 havde foretaget med skjult kamera på [Klinikken]. [Patient A] ville ikke have stillet op til de efterfølgende optagelser i juli og august 2016, hvis hun i juni måned var blevet klar over udsendelsens egentlige præmis.

Efter at have set optagelserne foretaget med skjult kamera fortalte hun TV 2s journalist, at hun ikke ville medvirke i udsendelsen under den præmis. Tre dage inden offentliggørelsen så [Patient A] udsendelsen. Udsendelsen tog ikke hensyn til hendes aftale, hvorfor hun igen fortalte TV 2, at hun ikke ønskede at medvirke i udsendelsen. [Patient A] har fremsendt et skærbillede af den sms, hun sendte til TV 2, heraf fremgår følgende (datoen fremgår ikke af Pressenævnets kopi):

”Hej [Journalisten]

Har været inde på borrelia siden og der er du ikke særlig populær lige nu. Håber ikke der kommer nogen negativ omtale af [Klinikken] da jeg ved det har hjulpet mig. I så fald vil jeg ikke være med i programmet. Hilsen [Patient A].”

Hun fik da at vide, at det var for sent at træde ud af programmet. Det undrer klager, at hun først fik den færdige udsendelse at se, da det ifølge TV 2 var for sent at fortryde sin medvirken. TV 2 må have forventet, at udsendelsen ville afføde en stærk reaktion, siden TV 2 stillede en psykolog til rådighed.

I udsendelsen taler hun med sin danske læge fra Aarhus Universitetshospital. Optagelserne er brugt i en anden kontekst end den aftale, hun havde for sin medvirken i programmet. Hendes kritiske kommentarer omkring hendes behandling blev klippet ud. Klippet skulle have gengivet [Patient A]s kritik af det danske sundhedsvæsen, men i stedet er det en empatiske scene, hvor hun blev trøstet af sin danske læge.

Redigering

Til beskrivelsen af hendes eget behandlingsforløb har [Patient A] anført, at det er unuanceret skildret. I udsendelsens indledning fremstår det ukorrekt som om, hun blev filmet, mens hun var på vej til klinikken i Tyskland. Faktum er, at hun på daværende tidspunkt var på vej til Malaga i Spanien, hvor hun skulle deltage i et træningsforløb. TV 2 modtog optagelser fra træningsforløbet, hvor [Patient A]s muskelmasse steg fra nul til 17 %. TV 2 valgte ikke at bruge optagelserne. Det blev heller ikke oplyst i udsendelsen, at [Patient A]s behandlingsforløb ikke kun involverede tyske klinikker.

2.2 TV 2s synspunkter

Aftale om udsendelsens indhold – samtykke

TV 2 har oplyst, at de i foråret 2016 fik en række henvendelser fra danskere, som var blevet diagnosticeret med borrelia i Tyskland, efter det danske sundhedsvæsen havde afvist, at de havde borrelia. Producenten af programmet skriver i et udateret brev til [Patient A] om forløbet:

”I den forbindelse interviewede vi tre af disse personer, herunder dig – det var i april måned. På det tidspunkt viste vores research stadig stor strid mellem de danske og de tyske læger, og vi vidste ikke, hvad vi kunne dokumentere i det endelige program. Dette fik alle de interviewede at vide. Vi satte efter interviewene en række forsøg i gang. Både i Danmark og Tyskland.”

Det var først, da TV 2 fik resultaterne af disse prøver, at de lagde sig endeligt fast på udsendelsens vinkling.

TV 2 har afvist, at [Patient A] blev lovet, at udsendelsen kun skulle omhandle problemerne med den danske borrelia-udredning, ligesom hun heller ikke blev lovet, at udsendelsen ville sætte fokus på de manglende kommunale hjælpeinitiativer for hende og hendes datter.

TV 2 har også afvist, at [Patient A] ikke fik at vide, at TV 2 ville undersøge de udenlandske klinikker. TV 2 har henvist til en afskrift af et interview foretaget den 27. april 2016, hvor [Patient A] blev spurgt til, hvordan hun ville forholde sig, hvis redaktionens undersøgelser skulle vise, at der ikke var dokumentation for den behandling, der foregik i Tyskland. Af TV 2s afskrift fremgår følgende:

”*Journalist:* Hvordan kan du være så sikker på, at det tyskerne laver, det er korrekt og ikke bare fup for at få dig til at betale en masse penge? Hvis det nu viser sig, at der ikke er dokumentation for det, der foregår i Tyskland. Øh. Og det i bund og grund blot er for at snyde nogle patienter for en masse penge. Hvad ville din reaktion så være på det?”

[*Patient A*]: Gokker dem i nøden. Ej. Øh. Men det er det ikke. Jeg tror stadigvæk på, at de er ærlige. Jeg ville da blive tosset, hvis det var på den måde. Men jeg har på fornemmelsen, at det ikke er på den måde. Og jeg skal stole på min på fornemmelse, ikke? Jeg tror på, at de er ærlige nu.”

TV 2 har anført, at de besøgte [Patient A], efter de havde fået resultaterne fra deres prøver foretaget i Danmark og Tyskland. Under interviewoptagelser den 26. juni 2016 blev [Patient A] præsenteret for prøveresultaterne, hvormed hun også blev præsenteret for udsendelsens kritiske vinkel over for de tyske klinikker. TV 2 var klar over, at det ville være ubehageligt for [Patient A] at blive informeret om testresultaterne fra de tyske klinikker, hvorfor de stillede en psykolog til rådighed for hende bagefter.

TV 2 har henvist til, at [Patient A] blev givet følgende informationer under optagelsen i juni 2016. Af TV 2s afskrift fremgår videre følgende:

[Journalisten]: [Patient A], du har ligesom set de her ting, vi har undersøgt osv., og jeg fortalte dig lidt om, hvad det er vi har været i gang med. Der er noget, der tyder på, at man diagnosticerer alle med borrelia i Tyskland. Hvad tænker du om det?

[Patient A]: Jeg tror stadigvæk, det er en fejl fra Danmarks side. Og jeg tror, at de har borrelia. Det er min mening. Jeg kan ikke lave om på, hvad jeg mener jo.

[Journalisten]: Må jeg komme og besøge dig efter sommerferien?

[Patient A]: Det må du rigtig gerne.

[Journalisten]: Hvordan går det dér så?

[Patient A]: Jeg skal til Malaga på mandag, men jeg har godt nok ingen at tage med, men jeg skal nok finde en vej. Øh. Jeg skal træne i 18 dage i vand, og så håber jeg at blive stærkere.

[Journalisten]: Så når jeg møder dig om en måneds tid eller to, hvordan går det så?

[Patient A]: Så kan jeg gå på krykker.

[Journalisten]: I stedet for rullestol?

[Patient A]: Ja.

...

[Journalisten]: Øh. Vi har haft fire af landets absolut førende specialister til at kigge dine undersøgelser igennem, også de undersøgelser, vi har fået lavet dernede. Og de siger med nogle forskellige variationer alle sammen, at man ikke kan bruge det til noget som helst, og det er utroværdigt. Påvirker det dig ikke på nogen som helst måde?

[Patient A]: Altså. Man kan da godt blive bange. Det kan jeg mærke, at jeg er. Men jeg tror bare stadigvæk på, at jeg har ret."

TV 2 har anført, at [Patient A] under optagelsen den 26. juni 2016 ikke udtrykte et ønske om at træde ud af programmet, og at hun efterfølgende valgte at deltage i yderligere tre optagelser. Ugen efter blev hun filmet i Billund Lufthavn i forbindelse med, at hun skulle til Malaga på træningsophold. Medio august filmede TV 2 på Aarhus Universitetshospital, hvor [Patient A] fremsatte sin kritik af det danske sundhedsvæsen, og endelig blev [Patient A] i august filmet i sit hjem.

Ifølge TV 2 fik [Patient A] den færdige udsendelse til gennemsyn seks dage inden, den skulle bringes i tv. Hun spurgte da TV 2, om de ikke kunne finde nogle andre, der kunne være med, da hun ikke kunne se, hvad hun fik ud af sin medvirken. TV 2 og [Patient A] aftalte, at de ville skrive en artikel til tv2.dk, som skulle indeholde nogle af de pointer, der ikke var blevet plads til i udsendelsen. Ifølge TV 2 var [Patient A] indforstået med aftalen. Tv2.dk offentliggjorde artiklen *"Sådan har de medvirkende fra 'Snyd eller borrelia' det i dag"* den 29. september 2016. Ifølge TV 2 har artiklen været meget læst.

Efter at [Patient A] havde besøgt Facebook-siden "Borrelia-info", der var meget kritisk over for TV 2 sendte, [Patient A] kort før programmet en sms til tilrettelægger [Journalisten], hvor

hun skrev, at hun ikke ville være med i programmet, hvis der var kritik af den tyske klinik. [Journalisten] ringede til [Patient A] og oplyste, at det ville være presseetisk forkert at trække hende ud af udsendelsen, fordi hun var utilfreds med, at man gik kritisk til andre af udsendelsens kilder.

TV 2 har anført, at det ikke ændrer herpå, at [Patient A] først få uger før udsendelsens offentliggørelse så optagelserne med de øvrige kilder. Man har ikke krav på at kende synspunkter fra de andre af et programs medvirkende, medmindre der er tale om oplysninger, der som sådan kan være skadelige eller krænkende for den pågældende.

Det er TV 2s opfattelse, at det klart fremgår af udsendelsen, selvom dialogen mellem [Patient A] og hendes danske læge, Anette Torvin Møller, er forkortet, at [Patient A] under samtalen utrykte sin utilfredshed med det danske sundhedsvæsen og var kritisk over for deres analysemetoder.

Redigering

TV 2 har erkendt, at det ville have givet et mere fuldstændigt billede af [Patient A]s sygdomshistorie, hvis man i udsendelsen havde fortalt, at billederne af [Patient A] i Billund Lufthavn viste, at hun var på vej til genoptræning i Malaga. Af hensyn til fjernsynsformatet og for at få plads til de øvrige informationer og cases var det dog ikke muligt at få alle oplysninger med. I forbindelse med, at billederne blev vist, blev det oplyst, at [Patient A] var på vej til udlandet, fordi hun havde mistet troen på de danske læger, hvilket er korrekt. TV 2 har anført, at klippet fra Billund Lufthavn således ikke indeholder faktisk forkerte oplysninger.

TV 2 har overordnet anført, at de forskellige synspunkter vedrørende behandlingen i henholdsvis Danmark og Tyskland er repræsenteret i udsendelsen. Samtidig er [Patient A]s synspunkter repræsenteret såvel i udsendelsen som i en række nyhedsindslag og artikler på tv2.dk. TV2 har endelig henvist til, at de har overholdt deres egen programetik.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Turid Fennefoss Nielsen, Lars Lindskov og Marlene Borst Hansen.

Interne retningslinjer

TV 2 har henvist til, at de har overholdt deres egne interne retningslinjer. Pressenævnet bemærker, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik, og hvorvidt et massemedie efter reglerne i medieansvarslovens kapitel 6 er forpligtet til at offentliggøre et genmæle.

Det falder uden for nævnets kompetence at tage stilling til, om TV 2s egen programetik er overholdt. Dette forhold behandles derfor ikke.

God presseskik

[Patient A] har generelt klaget over udsendelsens vinkel og konkrete optagelser fra Billund Lufthavn og optagelser fra en samtale med overlæge Anette Torvin Møller.

Aftale om udsendelsens indhold – samtykke

[Patient A] har klaget over, at udsendelsen ikke har det indhold, hun aftale med TV 2 og som var en betingelse for hendes medvirken. Ifølge klager var det mellem hende og TV 2 aftalt, at udsendelsen skulle omhandle problemerne med borrelia-udredningen i Danmark, ligesom den skulle sætte fokus på de manglende hjælpeinitiativer fra det danske system i forhold til hende og hendes datter. Ifølge klager er udsendelsen derimod kritisk over for de tyske klinikker og deres arbejde, ligesom [Patient A] kritik af det danske sundhedsvæsen ikke fremgår tilstrækkelig klart i udsendelsen.

[Patient A] har videre klaget over, at TV 2 ikke efterkom hendes ønske om at trække sig fra udsendelsen, da hun få uger inden udsendelsen blev bragt, fik kendskab til vinklen. Først nogle dage inden offentliggørelsen så hun udsendelsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at meddelelser, der kan krænke privatlivets fred, skal undgås, medmindre klar almen interesse kræver offentlig omtale. Det enkelte menneske har krav på beskyttelse af sin personlige anseelse, jf. punkt B.1.

Pressenævnet finder, at udsendelsen indeholder private oplysninger om [Patient A]s helbredsoplysninger, som TV 2 efter reglerne om god presseskik ikke har ret til at bringe, medmindre hun har givet samtykke til offentliggørelsen eller klar almen interesse kræver offentliggørelse.

Det er Pressenævnets opfattelse, at et gyldigt samtykke som minimum skal være frivilligt, specifikt og informeret. Det vil sige, at personen ikke må have afgivet sit samtykke under tvang eller pres, ligesom vedkommende skal være vidende om, at der samtykkes til offentliggørelse og være klar over, hvad udsendelsen omhandler. Der er ingen formkrav til samtykke, eksempelvis skriftlighed. Samtykket kan gives såvel skriftligt som stiltiende.

[Patient A] og TV 2 har over for Pressenævnet afgivet modstridende forklaringer om, hvorvidt det var en betingelse for [Patient A]s medvirken og udlevering af sine helbredsoplysninger, at udsendelsen ikke var kritisk over for de tyske klinikker, men alene forholdt sig kritisk over for det danske sundhedsvæsen. [Patient A] har ikke over for Pressenævnet dokumenteret, at hun og TV 2 indgik en aftale om vinklingen. Sagen vurderes derfor som om, der ikke foreligger sådan en aftale.

På baggrund af parternes oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at [Patient A] under optagelserne i juni 2016 udtalte sig om sin egen behandling og fik oplyst, at TV 2s fem testpersoner var blevet testet positive for borrelia af de tyske klinikker, og at personerne også var

blevet testet på Statens Serum Institut og følte sig raske. Hun deltog også i interviews i juli og august måned.

På baggrund af de offentliggjorte optagelser finder Pressenævnet, at TV 2 i tilstrækkelig grad gjorde klager opmærksom på, at TV 2 forholdt sig kritisk over for de tyske klinikkers diagnosticering. Nævnet finder derfor ikke grundlag for at fastslå, at [Patient A] ikke var bekendt med udsendelsens vinkel.

Efter at have set den færdige udsendelse i september måned ønskede [Patient A] ikke længere at deltage i udsendelsen. Da det som anført ovenfor ikke er dokumenteret, at [Patient A] og TV 2 havde indgået en aftale om indholdet af udsendelsen, og [Patient A] efter indholdet af optagelserne må have været klar over, at udsendelsen kunne være kritisk over for de tyske klinikker, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere TV 2 for ikke at efterkomme [Patient A]s ønske om at redigere hende ud af programmet.

Pressenævnet finder videre, at det fremstår klart af samtalen mellem [Patient A] og hendes læge, overlæge i neurologi Anette Torvin Møller, at [Patient A] var utilfreds med det danske sundhedsvæsen. Af samtalen fremgår bl.a. udsagnene:

”[Patient A]: Jeg mener, at det skulle Danmark have gjort noget ved.

Anette Torvin Møller: Det skulle Danmark have gjort noget ved?

[Patient A]: Ja, det mener jeg, altså en ganske almindelig infektion, det burde I da have kunnet finde ud af.

Speak: [Patient A]s danske ALS-læge er Anette Torvin Møller.

Anette Torvin Møller (fortæller til [Patient A]): Den metode, de bruger dernede, den er jo ikke videnskabeligt dokumenteret. Vi bruger jo den, der er internationalt anerkendt herhjemme. Det har vi snakket om.

[Patient A]: Det ved jeg godt. Men jeg føler bare, at mennesker dør på stribe, fordi vi ikke har de rigtige tests indført i Danmark. Og det er min mening.”

Pressenævnet finder herefter ikke grundlag for at fastslå, at TV 2 ved at inddrage kritiske udtalelser om de tyske klinikkers diagnosticering af borrelia, har overskredet de vide grænser for redigering. Nævnet udtaler ikke kritik af den valgte vinkling.

Redigering

[Patient A] har også klaget over klipningen af optagelserne fra lufthavnen. I situationen var hun ikke på vej til Tyskland, men på vej til Malaga for at indgå i et genoptræningsprogram. I udsendelsen fortælles om [Patient A]s behandling i Tyskland efterfulgt af optagelser fra lufthavnen og speaken ”[Patient A] er på vej til udlandet”.

Pressenævnet bemærker generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer

centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe det samlede indtryk giver et retvisende billede.

Det fremgår endvidere af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives er korrekte, jf. punkt A.1.

På baggrund af [Patient A] og TV 2s synspunkter lægger Pressenævnet til grund, at klager var på vej til Malaga. Pressenævnet er enig med parterne i, at udsendelsen giver indtryk af, at klager er på vej til Tyskland for behandling. Pressenævnet finder, at udsendelsen ville have givet et mere retvisende billede af situationen, hvis det var blevet oplyst, at [Patient A] var på vej til genoptræning i Malaga. Under henvisning til udsendelsens vinkel finder nævnet imidlertid, at oplysningen om, at hun var på vej til Malaga, var mindre væsentlig i sammenhængen. Nævnet finder på denne baggrund ikke tilstrækkeligt grundlag for at kritisere TV 2 for at anvende optagelserne i en misvisende sammenhæng. Nævnet udtaler derfor ikke kritik i den konkrete situation.